

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΡΜΟΝΙΑ

..... τεύχος 8 X ~ 1993

ΠΕΡΙ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

Ίσως το μεγαλύτερο λάθος που μπορεί να κάνει κανείς αναφορικά με τον ρατσισμό, είναι να θεωρήσει "αυτοτροφοδοτούμενη" την ύπαρξή του και να πραγματευτεί τα γενεσιουργά αίτια ρατσιστικών διακρίσεων δίχως να αναζητήσει την κύρια άλλη πηγή που τον τροφοδοτεί—και τροφοδοτείται απ' αυτόν: τον εθνικισμό. Ο ρατσισμός μπορεί να αποτελεί είτε την αιχμή του δόρατος της εθνικιστικής συμπεριφοράς ενός "συντηρητικού" ή ενός "προοδευτικού" ατόμου, είτε το δόρυ ολόκληρο (π.χ. εθνικοσοσιαλισμός). Αυτή η διαπλοκή του ρατσισμού με τον εθνικισμό, αφενός σημαίνει ότι δεν μπορούμε να πραγματευτούμε εντελώς ανεξάρτητα το ένα από το άλλο, και αφετέρου ότι, ούτε το ένα προκύπτει ως αναπόφευκτη συνέπεια από το άλλο, ούτε ότι θα ήταν αδύνατη η ύπαρξη του ενός δίχως την ύπαρξη του άλλου.

■ Κάθε ανθρώπινη κοινωνία προσπαθεί να δημιουργεί, μεταξύ άλλων, κι ένα όσο γίνεται συνεκτικότερο σώμα σημαίνοντων-σημαινόμενων, βάσει του οποίου πραγματεύεται το "άλλο", το διαφορετικό—τη διπλανή κοινωνία, την "άλλη" φυλή, το "άλλο" φύλο, την διαφορετική θρησκεία κ.λ.π..

Η μορφή οργάνωσης των κοινωνιών που έχει ως βάση της την κυριαρχία και εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο, είναι πλέον από αιώνες η κυρίαρχη μορφή οργάνωσης του μεγαλύτερου μέρους του κόσμου. Το Κράτος, ένας μηχανισμός που έχει ως αυτοσκοπόν του την διαιώνισή του, αυτοπροβάλλεται πάντοτε στην κοινωνία ως οργανικό της τμήμα και προσπαθεί, μέσω της ιδεολογίας του ότι προστατεύει την κοινωνία από έναν πιθανό "πόλεμο όλων εναντίον όλων", να συγκαλύψει το γεγονός ότι **επιβάλλεται** πάνω στην κοινωνία, και ότι κοινωνία και Κράτος είναι δύο **ξεχωριστά** πράγματα. Οι άρχουσες και εκμεταλλευτικές μειοψηφίες, με τη σειρά τους, μέσω της δικής τους ιδεολογίας των "κοινών συμφερόντων" τους με το λαό, φροντίζουν να προβάλλουν και να επιβάλλουν στην κοινωνία εκείνα τα πρότυπα ζωής και σχέσεων που ωφελούν τις ίδιες. Αυτά τα πρότυπα ζωής και σχέσεων δεν μπορούν βεβαίως παρά να διακρίνουν και να κατατάσσουν τις ανθρώπινες συμπεριφορές σε οικείες-ανοίκειες, φιλικές-εχθρικές. Αυτή η ιεραρχική κοινωνική δομή αποτελεί τη γενεσιουργό αιτία του ρατσισμού και του εθνικισμού.

Για να επιτυγχάνεται η αναπαραγωγή αυτής της κοινωνικής δομής, και για να αποφεύγεται η αποσάθρωσή της, ενεργοποιούνται κάποιοι ενοποιητικοί μηχανισμοί—μεταξύ των οποίων και ο ρατσισμός κι ο εθνικισμός. Για να συγκαλύπτουν τις ενδοεθνικές διαφορές συμφερόντων, και για να παρακάμπτουν τις κατά καιρούς βίαιες αντιδράσεις που αυτές προκαλούν, τα άρχοντα και εκμεταλλευτικά στρώματα είναι **αναγκασμένα** να έχουν "άλυτες" διαφορές με τα όμορά τους Κράτη. Είναι πάντοτε έτοιμα να μετατρέψουν τις ενδοεθνικές συγκρούσεις σε διεθνικές—επιτυγχάνοντας έτσι την στράτευση της κοινωνίας σε σκοπούς που, αν μη τι άλλο, αναβάλουν την ενδοεθνική σύγκρουση. Κάνουν ό,τι μπορούν ώστε να αρκείται το κάθε μέλος της κοινωνίας να αντλεί την ταυτότητά του από την κοινή γλώσσα, την κοινή θρησκεία και την κοινή γεωγραφική περιοχή, και να μην διεκδικεί να διαχειριστεί ο ίδιος ό,τι συνιστά τους υλικούς όρους της ύπαρξής του—της ταυτότητάς του.

Στην περίπτωση δε που κάποιοι ομοεθνείς καταγγέλουν την βάνουση μεταχείριση, από το Κράτος "τους", κάποιας ετεροεθνούς μειονότητας, τότε ενεργοποιείται ο μηχανισμός εκείνος που μετατρέπει σε "προβοκάτορες" ή σε "εξ αντικειμένου προβοκάτορες" αυτούς τους ομοεθνείς (που, επί παραδείγματι, "παίζουν το παιχνίδι της 'Άγκυρας'" κ.λ.π.

κ.λ.π.).Αυτός είναι ο μηχανισμός που μετατρέπει σήμερα σε αποδιοπομπαίους τράγους όσους διαμαρτύρονται και καταγγέλουν το γεγονός ότι χρειάζεται κανείς "βίζα" και "αιτιολογία" για να εισέλθει σε ορισμένες περιοχές της θράκης.

Στο εσωτερικό κάθε κοινωνίας,το εχθρικό-ανοίκιο προσωποποιείται στα μέλη εκείνα της κοινωνίας που,ως μειοψηφίες,"παρεκτρέπονται" και με τη στάση τους "προκαλούν" είτε την εθιμική ή επίσημη ηθική,την επίσημη θρησκεία,τους προκαθορισμένους πολιτικούς τρόπους και μέσα δράσης,είτε την προκαθορισμένη και επιβεβλημένη σεξουαλική συμπεριφορά,τους ρόλους των φύλων κ.λ.π..Αυτός ο **κοινωνικός ρατσισμός** στιγματίζει αβίαστα ως "πόρνη" την γυναίκα εκείνη που δεν ανταποκρίνεται στο ρόλο της ως "μηχανής αναπαραγωγής του είδους" και ως οικιακής δούλας θεωρεί ως "αποδιοπομπαίες ανωμαλίες" τις συμπεριφορές εκείνες που "δεν συμβαδίζουν" με την ιουδαϊκο-χριστιανική παράδοση,η οποία επιβάλλει όχι μόνο έναν συγκεκριμένο τρόπο εξωτερίκευσης του ερωτισμού,αλλά και το αντικείμενο όπου αυτός θα κατευθυνθεί·ανακηρύσσει "παράνομους" εκείνους που εκφράζουν πολιτικές απόψεις που αντίκεινται και αμφισβητούν την καθεστηκυία τάξη πραγμάτων,και εξουσιοδοτεί το Κράτος να ενεργοποιεί τους μηχανισμούς αφομοίωσης-συνάινεσης-καταστολής·αποξενώνει όλους όσους δεν ανταποκρίνονται στο κυρίαρχο μοντέλο αποδοτικότητας/παραγωγικότητας,και τους μεταχειρίζεται ως "ψυχικά άρρωστους","τρελλούς","διαταραγμένες προσωπικότητες" κ.λ.π..

Στο "εξωτερικό",το ανοίκιο-εχθρικό αντιπροσωπεύεται από τα συνήθως όμορα Κράτη,που "επιβουλεύονται διαρκώς την ανεξαρτησία του έθνους".Από όπου απορρέει κι ένας,αναλόγως των συνθηκών,αμυντικός ή επιθετικός ρατσισμός και/ή εθνικισμός.Προσφάτως μόλις είδαμε μιά αποκάλυπτη και εκτεταμένη άσκηση αμυντικού ρατσισμού,όταν το ιταλικό Κράτος μεταχειρίστηκε με τον χειρότερο τρόπο,σαν να 'ταν ζώα,τους χιλιάδες αλβανούς που αναζήτησαν εκεί καλύτερες συνθήκες διαβίωσης.Εμείς βέβαια οι έλληνες δεν είμαστε ρατσιστές,"απλώς" τους πληρώνουμε 2.000 χιλ. δρχ. μεροκάματο...

■ Ο όρος "ρατσισμός" έχει ένα συγκεκριμένο περιεχόμενο και μιά υλική βάση: τις διακρίσεις με βάση τη φυλή.Κατά τον Γκομπινό,"...οι ανώτερες φυλές είναι ικανές για σημαντική πρόοδο ενώ άλλες,όπως οι Αμερίνδοι (ιθαγενείς της Αμερικής),είναι κοινωνικά και πολιτισμικά καθυστερημένες,εξαιτίας της φυλετικής τους κληρονομιάς.Έτσι,όλοι οι βασικοί πολιτισμοί είναι επιτεύγματα των Αρίων (οι οποίοι στην πραγματικότητα δεν συνιστούν μια φυλετική κατηγορία),που αποτέλεσαν τον ανώτατο κλάδο της λευκής φυλής.Ο Γκομπινό δεν ανέφερε ποτέ απερίφραστα τι είναι φυλή,συνέχεε δε τη φυλή—σαν βιολογική κατηγορία του ανθρώπου—με την εθνική ομάδα,που αποτελείται από άτομα με κοινή αποδοχή ενός συγκεκριμένου πολιτισμού.Παίρνοντας σαν βάση τη φυλή,υποστήριζε ότι η κατάκτηση ενός λαού από έναν άλλον,φυλετικά ανώτερό του,ακολουθείται από βελτιώσεις ανάλογες προς την φυλετική κληρονομιά των κατακτητών,υπό την προϋπόθεση της διατηρήσεως της φυλετικής τους καθαρότητας..." (Απόσπασμα από το βιβλίο των TIMASKEFF-THEODORSON "Ιστορία των Κοινωνιολογικών Θεωριών",σελ. 162-163,μετ. Δ. Τσαούση).Οι απόψεις του Γκομπινό στερούνται ουσιαστικά νοήματος γιατί οι δυο θεμελιώδεις έννοιες που χρησιμοποιεί για να συγκροτήσει τη θεωρία του—η "φυλετική ανωτερότητα" κι η "φυλετική καθαρότητα"—δεν έχουν υλική υπόσταση.Αν υποθέσει κανείς ότι η ανωτερότητα καθορίζεται από τον βαθμό καθαρότητας,τότε θα πρέπει να βρει σε τι συνίσταται η καθαρότητα.Αν η τελευταία καθορίζεται από την κλειστή κοινωνική οργάνωση και την απουσία επιμειξίας με κάποια άλλη φυλή,τότε αυτή η θεωρία αποκαλύπτεται ως αυτό που πράγματι είναι: βλακώδης.Κι αυτό γιατί είναι γεγονός αναμφισβήτητο ότι **όλες** οι ανθρώπινες φυλές,στην προσπάθειά τους να λύσουν τις άμεσες βιοτικές τους ανάγκες,έχουν αλληλεπιδράσει η μια με την άλλη,έχουν έρθει σε επαφή μεταξύ τους κι έχουν αναμιχθεί.Για να μην πούμε ότι σήμερα αμφισβητείται πλέον η ίδια η έννοια της φυλής.Ο Μπέρναρντ Χέρστζμπεργκ,έγραψε στην γαλλική LIBERATION,τον Μάιο του 1990,ότι "οι ανακαλύψεις της μοριακής βιολογίας και της γενετικής έχουν βγάλει εκτός χρήσεως την έννοια της φυλής στο ανθρώπινο είδος...Ρατσισμός υπάρχει,φυλές όμως δεν υπάρχουν...η επιστήμη αποδεικνύει ότι είναι αδύνατον να διακρίνουμε τους ανθρώπους με "φυλετικά" κριτήρια..."

Φυσικά ο Γκομπινό δεν αποσκοπούσε παρά να προσφέρει θεωρητική κάλυψη στην από αιώνες άσκηση του ιμπεριαλιστικού φυλετικού ρατσισμού των κυρίαρχων Κρατών κατά των αδυνάτων λαών.Έτσι,η ανακάλυψη της Αμερικής και η καταλήστευση του πλούτου της,καθώς και η σφαγή των ιθαγενών κατοίκων της,έγιναν στο όνομα του "εκπολιτισμού των αγρίων και του εκχριστιανισμού τους",στο όνομα του Θεού.Φυσικά αυτό ήταν καθαρό ψέμα,μιά και ο ίδιος ο Κολόμβος πρώτος αντελήφθη ότι **"όλη"** η Χριστιανοσύνη θα κάνει δουλειές εδώ".Το αποτέλεσμα αυτού του "εκπολιτισμού",το συνοψίζει ο Εντουάρντο

ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΣΤΕ

Πριν λίγα χρόνια,ο αγγλικός αναρχικός εκδοτικός οίκος FREEDOM PRESS εξέδωσε μια συλλογή άρθρων του Π.Κροπότκιν,ανέκδοτων μέχρι σήμερα,σε επιμέλεια των Ν. Ουώλτερ και Χ. Μπέκερ,και με τον γενικό τίτλο **ΑΥΤΕΝΕΡΓΕΙΣΤΕ** (ACT FOR YOURSELVES).Δεδομένου του μικρού τους όγκου,σκέφτηκα να τα δημοσιεύσω,σχολιάζοντας κάποια σημεία τους αλλά και λέγοντας κάποια πράγματα απ'αφορμή αυτών.

Ο Πιότρ Αλεξέγεβιτς
Κροπότκιν

Είναι γνωστή η προσπάθεια του Κροπότκιν να διατυπώσει έναν "επιστημονικό αναρχισμό".Σε αντίθεση με τον Μαλατέστα και τον βολονταρισμό του,ο Κροπότκιν διατύπωνε συχνότατα τις απόψεις του με μιά αιτιοκρατική λογική.Οι κοινωνικές συνθήκες που εν συντομία περιγράφει—η προλεταριοποίηση αγροτικών στρωμάτων,η ανεργία,η αθλιότητα κ.λ.π.—,μπορούν πάντοτε **δυνάμει** να οδηγήσουν σε επανάσταση,όμως ο Κροπότκιν δεν αρκείται σε αυτό—και καλά κάνει.Αντί όμως να πραγματευτεί—εδώ εν συντομία βεβαίως—τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε να προκύψει από αυτές τις συνθήκες ένα υπολογίσιμο επαναστατικό κίνημα,ο Κροπότκιν ολοφάνερα προτιμά την ευκολία και την σιγουριά ενός "νόμου περί της περιοδικότητας των επαναστάσεων",ο οποίος βεβαιώνει τον "αναπόφευκτο ερχομό της επανάστασης".Έτσι,η επανάσταση δεν προκύπτει πια από τη ριζοσπαστικοποίηση της δράσης και την θέληση των ανθρώπων να αναδιοργανώσουν εκ βάθρων την κοινωνία,αλλά "αυτόματα" από τις κοινωνικές συνθήκες και "αναπόφευκτα" λόγω του προαναφερόμενου "νόμου". Έτσι όμως εξοβελίζεται η αναγκαιότητα δράσης των ίδιων των ανθρώπων.Παύουν πια να είναι οι άνθρωποι τα υποκείμενα της επανάστασης,οι φορείς της επαναστατικής αλλαγής της κοινωνίας.Αυτό δεν μπορούσε να έχει παρά μόνο κακές συνέπειες στο επαναστατικό κίνημα. * Τον καιρό του Κροπότκιν,δεν ήταν λίγοι οι αναρχικοί που,πιστεύοντας στον—είτε καλυπτόμενοι πίσω από τον—"αναπόφευκτο ερχομό της επανάστασης",έπαψαν στην ουσία να δραστηριοποιούνται και "απλώς" περίμεναν την εξασφαλισμένη δια "νόμου" έλευσή της.Είναι ευνόητο ότι μιά τέτοια στάση μόνο το έδαφος της επανάστασης δεν προ-
 λειαίνει. * Σήμερα,αυτή η υπεραισιοδοξία για τον ερχομό της επανάστασης,οδηγεί συχνά όσους διαβάζουν άκριτα τέτοια κείμενα σε μια υπερδραστηριότητα,η οποία δεν διαρκεί πάνω από δυο-τρία χρόνια,αφού "τρέφεται" μόνο από τον εαυτό της.Η απογοήτευση ακολουθεί ως φυσική συνέπεια αυτής της υπερδραστηριότητας.Άρα,η υπεραισιοδοξία για το επικείμενο της επανάστασης,ακόμη κι αν οδηγεί προσωρινά στην υπερδραστηριότητα,αποτελεί πάντοτε την ασφαλέστερη οδό προς την απογοήτευση και την παραίτηση. * Η ενασχόληση με το αδύνατο ή το αναπόφευκτο της επανάστασης στερείται νοήματος.Κατά την άποψή μου,υπάρχουν δυο επαναστάσεις,συμπληρωματικές η μιά της άλλης.Η πρώτη είναι η επανάσταση ως επαναστατική διεργασία,που γίνεται μέσα στο κέλυφος της παλιάς κοινωνίας και στον ενεστώτα χρόνο.Η δεύτερη είναι η επανάσταση ως τελική σύγκρουση,η οποία,ανάλογα με το αν η έκβασή της είναι επιτυχημένη ή αποτυχημένη,επικυρώνει ως σωστή ή λανθασμένη την πρώτη επανάσταση—την επαναστατική διεργασία.Έτσι,ως μόνο μας μέλημα θα έπρεπε να έχουμε την επανάσταση ως επαναστατική διεργασία,γιατί αυτή η διεργασία συμβαίνει πάντοτε στον ενεστώτα χρόνο και συνεπώς μόνο μέσω αυτής μπορούμε να πραγματευτούμε τις δικές μας σημερινές ανάγκες και προβλήματα.Ανάγκες και προβλήματα που απαιτούν σημερινές επαναστατικές επιλογές και πειραματισμούς στις δι-
 -
απροσωπικές σχέσεις,στον εργασιακό χώρο,και εν γένει σε κάθε σφαίρα της κοινωνίας.Ο αδιάκοπος αγώνας υπέρ της επανάστασης ως τελικής σύγκρουσης,ένας αγώνας που γίνεται με την αφελή πίστη ότι η επανάσταση θα μας λύσει σε μιά νύχτα τα προβλήματά μας,απαιτεί να θυσιάσουμε το παρόν χάριν της νιρβάνας του μετεπαναστατικού μέλλοντος.Όμως η Ιστορία μάς δείχνει εκατοντάδες απόπειρες,που,αντί να οδηγήσουν σ'ένα ευτυχημένο αύριο (σκοπός),άφησαν πίσω τους αμέτρητους νεκρούς (μέσον).Η ηθική της ματαίωσης και της παραίτησης είναι η ηθική της θρησκείας και του καπιταλισμού.Η δική μας επαναστατική ηθική μάς απαγορεύει να κάνουμε να κλάψει το παρόν με την υπόσχεση να τραγουδήσει το μέλλον. * Τέλος,οι "ίδιες ιδέες του ιταλού αγρότη και του νορβηγού εργάτη" δεν είναι ένα δεδομένο αλλά ένα ζητούμενο κι ένας προς επίτευξη στόχος.

Η ΕΠΕΡΧΟΜΕΝΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Βρισκόμαστε στην παραμονή σημαντικών γεγονότων. Πριν ο αιώνας αυτός φθάσει στο τέλος του, θα δούμε μεγάλα επαναστατικά κινήματα να καταλύουν τις κοινωνικές μας συνθήκες στην Ευρώπη και πιθανώς και στις Η.Π.Α..

Οι κοινωνικές θύελλες δεν μπορούν να προγνωστούν με την ίδια ακρίβεια που αντιστοιχεί στις θύελλες που διασχίζουν τον ατλαντικό ωκεανό με κατεύθυνση τις ακτές μας. Ωστόσο, όμως, υπάρχουν σημάδια που μας επιτρέπουν να μαντεύουμε τον ερχομό εκείνων των μεγάλων αναταραχών, που επισκέπτονται κατά περιόδους την ανθρωπότητα για να επανορθώσουν τις αδικίες που έχουν συσσωρευθεί από περασμένους αιώνες, να καθαρίσουν την ατμόσφαιρα, να διαλύσουν τα μονοπώλια και τις προλήψεις.

Υπάρχει μιά κάποια περιοδικότητα σ' αυτές τις μεγάλες εξεγέρσεις των καταπιεσμένων. Το τέλος καθενός από τους πέντε τελευταίους αιώνες έχει σηματοδοτεί από την ύπαρξη μεγάλων κινήματων, τα οποία συνέβαλαν στην ενδυνάμωση της Ελευθερίας στην Γαλλία, την Αγγλία, την Ολλανδία, την Σουηδία και την Βοημία. Ο έξοχος γερμανός ιστορικός του αιώνα μας, ο Γκέρβινας, είδε σ' αυτήν την περιοδικότητα έναν νόμο, ενώ ο ιταλός πατριώτης και φιλόσοφος Φερράρι, δίδοντας ιδιαίτερη προσοχή στο φαινόμενο της εξέλιξης και της επανάστασης, προσπάθησε να εξηγήσει τις αιτίες της. Είτε έχουν εξηγηθεί, είτε όχι, τους τελευταίους πέντε αιώνες η περιοδικότητα αυτή ήταν ένα γεγονός.

Αναμφίβολα ο αιώνας μας δεν θα αποτελέσει την εξαίρεση του κανόνα. Αρκεί να κοιτάξουμε γύρω μας, να παρατηρήσουμε. Όλα εκείνα τα γεγονότα, τα οποία στο παρελθόν προμήνυαν τον ερχομό των επαναστάσεων, δεν μπορούν παρά να έλκουν την προσοχή του αμερόληπτου παρατηρητή.

Η κρίση του εμπορίου βαθαίνει όλο και περισσότερο. Εκατομμύρια εργαζόμενοι, που εξαναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την ύπαιθρο και να πάνε στις διαρκώς επεκτεινόμενες πόλεις, περιφέρονται στους δρόμους δίχως δουλειά. Καμαρώνουμε για τις γιγάντιες πόλεις μας, και μιά πρωτόφαντη αθλιότητα εμφανίζεται στα κέντρα εκείνα όπου όλος ο πλούτος του κόσμου σπαταλάται σε μιά ανθυγιεινή χλιδή, εν μέσω των κουρελιών και της ένδειας των φτωχών.

Πουθενά, σε καμία περιοχή, δεν υπάρχει προοπτική βελτίωσης. Η κρίση **πρέπει** να βαθαίνει όλο και περισσότερο. Απορρέοντας από το γεγονός ότι αυτοί που παράγουν τον πλούτο δεν μπορούν να τον αποκτήσουν· ότι για όλους αυτούς τους πελάτες στην Ινδία, την Αφρική και όπου αλλού, υπάρχουν δύο ή τρεις ανταγωνιστές—η κρίση δεν μπορεί να 'ναι απλώς προσωρινή. Πρέπει να γίνει μιά εκτεταμένη τροποποίηση του συστήματος, και πρέπει να γίνει αμέσως: όσοι μαστίζονται από την κρίση δεν θα περιμένουν άλλο· δεν μπορούν να περιμένουν.

Οι πολιτικοί θεσμοί, στους οποίους τόση πολλή πίστη εναποτίθετο πριν από μισό αιώνα, απεδείχθησαν σκέτη αποτυχία. Ο τεράστιος μηχανισμός του Κράτους δεν ικανοποιεί κανέναν, κι η πίστη στην Κοινοβουλευτική κυβέρνηση, στο δικαίωμα ψήφου, περιορισμένο ή καθολικό, χάνεται. Ακόμη και οι δημοκρατικοί θεσμοί των Η.Π.Α. απεδείχθησαν πιο αποτυχημένοι απ' όλους αυτούς της Ευρώπης.

"Μιά νέα αρχή πρέπει να γίνει"—αυτό ακούει κανείς παντού.

Στο μεταξύ, μιά νέα κοινωνική δύναμη εμφανίστηκε ανάμεσά μας—ο εργάτης, ο παραγωγός του πλούτου. Μιά απλή αύξηση του μισθού, μιά απλή μείωση των ωρών εργασίας, δεν αποτελούν πιά τα μόνα αιτήματα των εργατών της Ευρώπης. Απαιτούν περισσότερα. Αντιλαμβάνονται πόσο μικρό είναι το μερίδιό τους από τον τεράστιο πλούτο που έχουν τελευταία παραγάγει· πόσο απροστάτευτοι είναι—ακόμη κι οι ευτυχέστεροι εξ αυτών—απέναντι στα σκαμπανεβάσματα της βιομηχανίας μας· πόσο εξαρτώνται από δυνάμεις που δεν τις ελέγχουν, δηλαδή, από τις ανάγκες των πελατών, οι οποίοι βρίσκονται πολύ μακριά τους. Και θέλουν να παράγουν για τον εαυτόν τους τον πλούτο τον οποίο μπορούν να παράγουν με τις τελειοποιημένες μηχανές της εποχής μας.

Κάθε μέρα που περνά μεγαλώνει τον πόθο τους για ισότητα. Τον πλούτο που παράγουν, τις ευγενείς απολαύσεις της επιστήμης και της τέχνης, που τώρα προορίζονται για τους λίγους—θέλουν να τα απολαύσουν οι ίδιοι. Δεν θέλουν πιά να στέλνουν τα παιδιά τους από τα δεκαπέντε τους ή τα δεκατρία τους χρόνια στα ορυχεία, ούτε να τα βλέπουν να γίνονται υπηρέτες των μηχανών—να μετατρέπονται σε μηχανές τα ίδια.

Και στο μέτρο που ο πόθος για Ισότητα και Ελευθερία αυξάνεται· στο μέτρο που ο εργάτης, γνωρίζοντας από όλο και πιο κοντά τους πλούσιους, διαπιστώνει ότι είναι φτιαγμένοι όπως κι αυτός, από σάρκα και οστά· στο μέτρο που ο ημερήσιος τύπος τον ενημερώνει για τα κακά πάθη, την στενομυαλιά, και τα βίτσια αυτών που τον κυβερνούν, η εκτίμηση για τον Μεγάλο Άγνωστο—την Κυβέρνηση—φθίνει· ο σεβασμός, η τελευταία

δύναμη που κρατούσε όρθιους τους παρακμάζοντες θεσμούς μας, χάνεται. Η φαιά περρούκα του δικηγόρου εντυπωσιάζει όλο και λιγότερο· το ίδιο και η κορώνα του λόρδου και η ομιλία του Πρωθυπουργού.

Το πνεύμα της εξέγερσης διαδίδεται στις μάζες. Το πιο ασήμαντο γεγονός γίνεται αιτία ξεσπάσματος. Έτσι γινόταν πάντοτε την παραμονή των επαναστάσεων. Ένα παιδιαστικό παιχνίδι μετατρέπεται σε αναταραχή και οδηγεί σε αιματοχυσία· μια επέμβαση της αστυνομίας, σε ένοπλη σύγκρουση· οι συγκεντρώσεις μετεξελλίσσονται σε ταραχές, και οι απεργίες οδηγούν σε εμφυλίους πολέμους.

Πάρτε όλα αυτά μαζί, αναλύστε την κοινή τους επίδραση και, αν γνωρίζετε την κατάσταση των εθνών την παραμονή επαναστάσεων, δεν θα αμφισβητήσετε πλέον το επικείμενο της Επανάστασης του δέκατου ένατου αιώνα.

Λίγα όμως χρόνια θα χρειαστούν για την ανατροπή των Κυβερνήσεων της Ηπείρου. Ήδη το 1848 η επανάσταση στην Ιταλία επεκτάθηκε σ' όλη την Ήπειρο, τα οδοφράγματα στο Παρίσι ακολουθήθηκαν από τα οδοφράγματα στη Βιέννη και το Βερολίνο. Τώρα που οι ευρωπαίοι έχουν τόσο στενά συνδεθεί μέσω του ατμού και του ηλεκτρισμού· τώρα που οι ίδιες ιδέες εμπνέουν τον νορβηγό εργάτη και τον ιταλό αγρότη, η ραγδαία επέκταση της επανάστασης είναι πολύ πιο αναπόφευκτη. Κυβερνήσεις θα ανατραπούν. Πολιτείες και Κομμούνες θα ανακηρυχθούν. Και πάνω σ' αυτές τις Πολιτείες και Κομμούνες οι μάζες θα επιβάλουν τις νέες αρχές, βάσει των οποίων θα γίνει η τροποποίηση του παρόντος συστήματος παραγωγής και πολιτικής οργάνωσης.

Οι ισπανοί και οι ρώσοι, οι γερμανοί, οι βέλγοι και οι ιταλοί αγρότες θα προβούν σε κατάληψη των εδαφών που τους έχουν αρπάξει. Οι εργάτες στις πόλεις θα προβούν σε κατάληψη των εργοστασίων και των εργαστηρίων (MILLS). Θα γίνουν απαλλοτριώσεις. Θα δοκιμασθούν νέοι τρόποι ζωής. Θα γίνει μια νέα αρχή στην βιομηχανική και πολιτική ζωή των κοινωνιών.

Επιτυχημένες εν όλω είτε εν μέρει—όλες οι επαναστάσεις ήταν σε κάποιο βαθμό επιτυχημένες. Οι Βουρβώνοι επανήλθαν στη Γαλλία, δεν επανήλθαν όμως μαζί τους ούτε οι φεουδαλικοί θεσμοί ούτε η απόλυτη εξουσία του βασιλιά. Εν μέρει ηττημένη ή όχι, η επερχόμενη επανάσταση θα δώσει—όπως πάντοτε έδωσε—το σύνθημα στην εξέλιξη του επόμενου αιώνα.

Θα μείνει άραγε η Αγγλία ανέγγιχτη από αυτό το κίνημα; Η μεσαία τάξη της Αγγλίας έχει την φήμη ότι υπήρξε αρκετά διορατική ώστε να κάνει εγκαίρως τις απαραίτητες παραχωρήσεις: θα μπορέσει άραγε να κάνει πάλι το ίδιο;

Σαράντα χρόνια πριν, τα μέλη της μεσαίας τάξης μπορούσαν να λένε στους εξεγερμένους εργάτες: συμμαχείστε μαζί μας στο πολιτικό πεδίο και επιτρέψτε μας να βαδίσουμε χέρι-χέρι στο βιομηχανικό πεδίο για την κατάκτηση της παγκόσμιας αγοράς. Η κατάσταση δεν είναι πλέον η ίδια, ούτε και τα υπό συζήτηση θέματα. Η υπόσχεση για μια συνεχή αύξηση του πλούτου της χώρας, μέσω της παραγωγής προϊόντων που προορίζονταν για άλλους ανθρώπους κι όχι για τους ίδιους τους εργάτες, δεν τηρήθηκε. Εάν επαναλαμβανόταν, θα 'ταν παρωχημένη. Το ίδιο επίσης και η αντιπροσωπευτική κυβέρνηση.

Οι στόχοι του αγώνα δεν είναι επίσης ίδιοι. Στο μέτρο που η Γερμανία κι η Γαλλία εξεγέρθηκαν για να επιτύχουν αυτό που ήδη είχε πραγματοποιηθεί στην Αγγλία, η γαλλική κι η γερμανική επανάσταση δεν μπορούσαν να ταρακουνήσουν τον αγγλικό νου. Όμως οι Γερμανοί κι οι Γάλλοι εργάτες προχωρούν περισσότερο. Απαιτούν οικονομική ισότητα, απαιτούν νέες μορφές οικονομικής ζωής· η επανάστασή τους θα γίνει για τον Σοσιαλισμό κι όχι για την πολιτική αντιπροσώπευση, κι οι ιδέες των εργατών της ηπείρου θα έχουν εντονότατη απήχηση στην Αγγλία.

Είναι άραγε η αγγλική μεσαία τάξη έτοιμη να ηγηθεί του νέου κινήματος, όπως ηγήθηκε του κινήματος υπέρ της Κοινοβουλευτικής μεταρρύθμισης; Είναι οι ηγέτες της ενήμεροι των νέων τάσεων; Τους αναγνωρίζουν τα δίκαιά τους; Όχι. Και τα κύματα της Ευρωπαϊκής επανάστασης δεν θα σπάσουν πλέον πάνω στα βράχια της Αγγλίας: θα σαρώσουν μερικά απ' αυτά.

Είναι ανώφελος ο σαρकाσμός κι η κραυγή: "Ποιός ο λόγος ύπαρξης αυτών των επαναστάσεων;" Είναι ανώφελο για τον ναυτικό να περιφρονεί τον κυκλώνα και να κραυγάζει: "Γιατί να έρχεται καταπάνω στο πλοίο μου;" Η θύελλα γεννήθηκε σε αλλοτινή εποχή, σε μακρινούς τόπους. Η παγωμένη αχλύς και ο θερμός αέρας πάλεψαν για πολύ καιρό πριν επέλθη η μεγάλη ρήξη της ισορροπίας—η θύελλα.

Το ίδιο συμβαίνει επίσης και με τις κοινωνικές θύελλες. Αιώνες αδικίας, εποχές καταπίεσης και αθλιότητας, εποχές περιφρόνησης για τους φτωχούς και τους υποτελείς, προετοίμασαν την καταιγίδα.

Εμείς, μια φούχτα άνθρωποι, που βλέπουν την θύελλα να πλησιάζει και προειδοποιούν

τους απερίσκεπτους, και πετροβολούνται γι' αυτό, είμαστε ανήμποροι είτε την θύελλα να σταματήσουμε είτε να επιταχύνουμε τον ερχομό της. Οι πρώτες της εκδηλώσεις πηγάζουν από αιτίες πολύ μεγαλύτερες από εκείνες στις οποίες μπορούμε να επιδρούμε. Μπορούμε όμως, και πρέπει, να δείξουμε τις πραγματικές της αιτίες. Πρέπει να προσπαθήσουμε ν' ανακαλύψουμε και να εκφράσουμε ρητά τις ελπίδες, το αμυδρό, συγκεχυμένο ιδεώδες που κινητοποιεί τις μάζες. Όσο περισσότερο τα κατανοήσουμε, με όση περισσότερη θέρμη τα αγκαλιάσουμε, τόσο καλύτερα θα είναι τα αποτελέσματα που θα προκύψουν και τόσο λιγότερα τα άσκοπα θύματα.

Αυτές οι ελπίδες είναι ελπίδες για την απαλλαγή από την καπιταλιστική καταπίεση, την κατάργηση της κυβέρνησης ανθρώπου από άνθρωπο, την Ισότητα, την Ελευθερία, την Αναρχία. Κι εκείνοι που αγωνίζονται υπέρ αυτών των τάσεων—τις οποίες η ανθρωπότητα έχει ριζωμένες μέσα της και τις περιθάλλει—θα νικήσουν. Δίχως αυτές τις αρχές, καμιά κοινωνία δεν μπορεί να υπάρξει.

FREEDOM 1

Οκτώβριος 1886

Σημειώσεις

Ο Γκέοργκ Γκότφριντ Γκέρβινας (1805–1871) και ο Τζουζέπε Φερράρι (1811–1876) ήταν οι κορυφαίοι φιλελεύθεροι ιστορικοί στην Γερμανία και την Ιταλία αντιστοίχως, ειδικευμένοι στα εθνικιστικά και επαναστατικά κινήματα της νεώτερης Ευρώπης. Στην **Εισαγωγή** του οκτάτομου έργου του **Ιστορία του Δεκάτου Ενάτου Αιώνα** (1855–1866), ο Γκέρβινας προέβαλε ως αξίωμα έναν "νόμο ολόκληρης της ιστορικής ανάπτυξης" από την μοναρχία και την αριστοκρατία έως την δημοκρατία. Στο έργο του **Φιλοσοφία της Επανάστασης** (1851), ο Φερράρι—φίλος του Προυντόν—υποστήριξε ότι η επανάσταση δεν αντιπροσωπεύει την "καταστροφή" αλλά την "αναγέννηση". Η ιδέα περί ενός κυκλικού μοντέλου αναφορικά με το αναπόφευκτο της **επανάστασης** έχει σε μεγάλο βαθμό απορριφθεί από τους σημερινούς ιστορικούς, και ο Κροπότκιν—όπως και τόσοι άλλοι επαναστάτες προπαγανδιστές—έκανε βεβαίως λάθος αναφορικά με το επικείμενο ενός μεγάλου επαναστατικού κινήματος. Το οποίο όμως προέκυψε εν τέλει, έκανε την εμφάνισή του τον καιρό του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, εξαπλώθηκε στην Ευρώπη και ύστερα στον κόσμο, και συνεχίζεται και σήμερα—αν και καθόλου δεν ήταν αυτό που ο Κροπότκιν ήλπιζε.

Οι Η.Π.Α. αποτέλεσαν το καλύτερο μοντέλο δημοκρατικής κυβέρνησης μετά τον Αμερικανικό Πόλεμο της Ανεξαρτησίας, στα τέλη του 18ου αιώνα, όμως από τα τέλη του 19ου αιώνα είχε γίνει αντιληπτό ότι η αντιπροσωπευτική δημοκρατία και η ομοσπονδιακή αποκέντρωση δεν εξασφάλιζαν την ελευθερία και την ισότητα.

Το 1848, ένα επαναστατικό κίνημα επεκτάθηκε από την Σικελία σχεδόν παντού στην ηπειρωτική Ευρώπη. Ορισμένα μοναρχικά καθεστώτα προσωρινά κινδύνευσαν ή αντικαταστάθηκαν από δημοκρατικά κινήματα, στα οποία δέσποζε η ανερχόμενη μεσαία τάξη, όμως στις περισσότερες περιοχές οι επαναστάτες αυτής της τάξης αργά ή γρήγορα κατεστάλησαν, και στις άλλες περιοχές όπου νίκησαν—κυρίως στην Γαλλία—κατέστησαν με τη σειρά τους τούς επαναστάτες της εργατικής τάξης.

Ο όρος **Κοινότητα** (COMMUNE) χρησιμοποιείτο για την ονομασία των ημι-ανεξάρτητων δήμων στα τέλη της μεσαιωνικής Ευρώπης. Χρησιμοποιήθηκε εκ νέου κατά την διάρκεια της Γαλλικής Επανάστασης από τους εξεγερμένους δήμους μετά το 1792, και στην συνέχεια αρκετές φορές στην διάρκεια του 19ου αιώνα, ιδιαίτερα την δεκαετία του 1870. (Στην διάρκεια του 20ου αιώνα κατέληξε να δηλώνει μιá μικρή ομάδα ανθρώπων που συζούν κοινοτικά.)

Η δυναστεία των Βουρβόνων κυβέρνησε την Γαλλία από το 1589, εκθρονίστηκε από την Γαλλική Επανάσταση του 1792, πέτυχε την παλινόρθωσή της μετά την πτώση του Ναπολέοντα, το 1814–1815, και εν τέλει εκθρονίστηκε το 1830.

Γκαλεάνο: "Μετά από πέντε αιώνες επιχειρηματικής δραστηριότητας εκ μέρους της Χριστιανοσύνης, έχει καταστραφεί το ένα τρίτο των δασών της Αμερικής, ένα σημαντικό κομμάτι γης, που στο παρελθόν ήταν καλλιεργήσιμο, είναι τώρα τελείως άγονο, και πάνω από το μισό του πληθυσμού τρέφεται με ένα μόνο γεύμα τη μέρα... Οι Ινδιάνοι, θύματα της μεγαλύτερης απαλλοτρίωσης περιουσίας στην ιστορία, εξακολουθούν να διώχνονται από το μικρό κομμάτι γης που τους έχει απομείνει, και τους απαγορεύεται να έχουν δική τους πολιτισμική ταυτότητα, να ζουν όπως οι ίδιοι θέλουν. Από την πρώτη στιγμή άρχισε η λεηλασία κι η εξάλειψη κάθε διαφορετικότητας στ' όνομα του Θεού. Τώρα εξακολουθεί να γίνεται στ' όνομα της προόδου."

Η ίδια αυτή θεωρία χρησιμοποιήθηκε κυρίως για να νομιμοποιήσει και να δικαιολογήσει την καταλήστευση του "Τρίτου Κόσμου" τον περασμένο αιώνα, όταν η αλματώδης ανάπτυξη του καπιταλισμού αναζητούσε διαρκώς νέους πόρους, νέες πλουτοπαραγωγικές πηγές και νέες αγορές—κι αυτό γιατί η θεωρία αυτή διαβεβαίωνε περί της ανωτερότητας της λευκής φυλής έναντι όλων των άλλων. Αυτή η θεωρία εμπλουτίστηκε στη συνέχεια με δάνεια από την δαρβινική και νεοδαρβινική θεωρία, αναμίχθηκε με τη θεωρία του βιολογικού ντετερμινισμού και την Ευγονική, και τις τελευταίες δεκαετίες προβάλλεται μάλλον μέσα από την κοινωνιοβιολογία—η οποία, μεταξύ άλλων, υποστηρίζει ότι κάποια γονίδιά μας μάς καθιστούν από αλκοολικούς μέχρι κοινωνικά άνισους. Έτσι, η κοινωνιοβιολογία, στο βαθμό που διατείνεται ότι η ανισότητα εντός των κοινωνιών δεν προκύπτει από τη δομή της κοινωνικής οργάνωσης και από τις σχέσεις που αναπτύσσουν τα άτομα, αλλά από τα γονίδια, δεν λειτουργεί παρά σαν ένας μηχανισμός νομιμοποίησης των κοινωνικών δομών.

Μιά σχετικά πρώιμη εφαρμογή της ευγονικής, με στόχο να προφυλαχτεί η καθαρότητα της Λευκής Αγγλο-Σαξωνικής Προτεσταντικής "φυλής", είχε ως αποτέλεσμα να θεσπιστεί διαδοχικά από το 1924 έως το 1930, σε πολλές πολιτείες των Η.Π.Α., νόμος που απαγόρευε με φυλετικά κριτήρια την μετανάστευση ανθρώπων από άλλους λαούς—βασικά του "Τρίτου Κόσμου" και της νοτιο-ανατολικής Ευρώπης. Κι όχι μόνο αυτό, αλλά "προέβλεπε" και μαζικές εκκαθαρίσεις. Το 1927, στην Καλιφόρνια, ευνουχίστηκαν χιλιάδες άτομα για λόγους "διανοητικής κατωτερότητας", εκ των οποίων το 61% ήταν μετανάστες. Σύμφωνα με τη θεωρία της ευγονικής, στην 16άβαθμη κλίμακά της διανοητικής ικανότητας, οι Έλληνες καταλαμβάνουν την 13η θέση κι οι Πολωνοί την τελευταία 16η, δηλαδή "βλάκες" όσο κι οι "νέγροι"... Ο ευγονικός στόχος του εθνικοσοσιαλισμού ολοκληρώθηκε μόνο εν μέρει, αφού ο Χίτλερ ήθελε να διώξει όλες τις "φυλές"—πλην της Αρίας—από την Ευρώπη, και να τις "στείλει από κει που ήρθαν". Από εδώ κι η εκμηχανισμένη εξόντωση εκατομμυρίων Εβραίων, Τσιγγάνων, Πολωνών και άλλων λαών.

■ Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, οι χώρες της κεντρικής και βορείου Ευρώπης χρησιμοποίησαν ως κύριο καύσιμο για την βιομηχανική τους ανάπτυξη την εργατική δύναμη των νοτιο-ανατολικών Ευρωπαίων. Τα εργατικά γκέτο που δημιουργήθηκαν σε χώρες όπως η Γαλλία, η Μ. Βρετανία, το Βέλγιο, η Σουηδία κι η Δ. Γερμανία, καθώς κι οι ρατσιστικές εκδηλώσεις των "ντόπιων" εναντίον τους, δεν έλκυαν και πολύ την προσοχή του κόσμου, γιατί η αλματώδης βιομηχανική—και όχι μόνο—ανάπτυξη της περιόδου εκείνης δεν άφηνε παρά λίγους μόνο δυσανεστήμενους. Όλοι σχεδόν ήταν ευχαριστημένοι **και** οι προαναφερόμενες χώρες αναπτύσσονταν με ελάχιστο κόστος χάρις στη φθηνή εργατική δύναμη, **και** οι χώρες που έχασαν (στην ουσία, ανάγκασαν να φύγει) το εργατικό τους δυναμικό γλύτωσαν από όλες τις "φασαρίες" που προκύπτουν από τις αντιδράσεις των ανθρώπων που ψάχνουν για δουλειά και δεν βρίσκουν.

Όλοι αυτοί οι μετανάστες ανταποκρίνονταν πλήρως στις ανάγκες της τότε βιομηχανικής παραγωγής, η οποία, δεν χρειαζόταν τόσο ένα εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, όσο ένα εργατικό δυναμικό πειθήνιο, αφού ευελπιστούσε ότι σύντομα θα γύριζε με το "κομπόδεμα" στην πατρίδα του, σχετικά μόνο ανασφαλές, αφού αισθανόταν κοντά του τους δικούς του ανθρώπους, και, επομένως, ελάχιστα απελπισμένο, αφού είχε στόχους να εκπληρώσει. Οι μετανάστες από τον "Τρίτο Κόσμο" δεν διέθεταν αυτά τα "προσόντα". Δεν θα είχαν κανένα λόγο να γυρίσουν πίσω στην αθλιότητα του δικού τους κόσμου, θα ήταν όντως "ξεριζωμένοι", και, κατά συνέπεια, άκρως απελπισμένοι και επικίνδυνοι. Για αυτό και η λύση που επιλέχτηκε ήταν η εσωτερική μετανάστευση του ευρωπαϊκού εργατικού δυναμικού.

Σε όλη αυτή την περίοδο ρατσισμός βεβαίως υπήρχε, εκδηλωνόταν όμως από ομαδούλες της ακροδεξιάς, αφού οι περισσότεροι "ευημερούντες" θεωρούσαν τον εαυτόν τους "προοδευτικό". Από την πετρελαϊκή κρίση όμως του 1974, και κυρίως την οικονομική ύφεση από το 1979 κι ύστερα, οι μετανάστες εργάτες στις χώρες αυτές κατηγορούνται από αρκετούς ανεγκέφαλους ότι "φταίνει για την ανεργία, την εγκληματικότητα" κ.λ.π. κ.λ.π.

Ας μην κοροϊδευόμαστε όμως. Δεν είναι φυλετικός ο ρατσισμός των τελευταίων δεκα-

ετιών, όσο κι αν επιμένουν μερικοί να μας τον παρουσιάζουν ως φυλετικό. Εκείνοι οι ανεγκέφαλοι, που τις τελευταίες δύο δεκαετίες δείχνουν όλο και συχνότερα τον μετανάστη σαν τον υπαίτιο της ανεργίας, δεν τον δείχνουν για το **χρώμα** του αλλά για την θέση εργασίας που αυτός καταλαμβάνει. Η φράση "έξω οι ξένοι" δεν συνιστά φυλετικό ρατσισμό αλλά ψευδή λύση στη **σκοπίμως δημιουργημένη και διευρυνόμενη από το σύστημα ανεργία**.

Το σύστημα προβάλλει μιά οικονομική κρίση που το ίδιο δημιούργησε για να υπονομεύσει ένα αίτημα που η ίδια του η αλματώδης οικονομική—κι όχι μόνο—ανάπτυξη έθετε στα χείλη των μισθωτών εργαζόμενων: το αίτημα "Τα θέλουμε Όλα". Στην δεκαετία του '50 και του '60, ήταν γεγονός ότι οι μισθωτοί εργαζόμενοι, όσα περισσότερα κέρδιζαν με τους αγώνες τους, τόσο περισσότερο διέδυναν τον ορίζοντα των διεκδικήσεών τους. Σε τέτοιο μάλιστα βαθμό, ώστε το Κράτος—Πρόνοια κινδύνευε πλέον να αποκαλυφθεί ως αυτό που πράγματι ήταν: όχι ο υποτιθέμενος μεγαλόψυχος χορηγός της Πρόνοιας αλλά ο κατ' ανάγκην επικυρωτής μιάς Πρόνοιας που ήταν προϊόν της ριζοσπαστικότητας των κοινωνικών αγώνων· όχι το μέσον για την κατάργηση της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο, αλλά το κύριο εμπόδιο. Αυτοί οι κοινωνικοί αγώνες αποκτούσαν μιά διαρκώς μεγαλύτερη ποιότητα στους τρόπους και μεθόδους ανάπτυξής τους, και έδιναν μιά διαρκώς ριζοσπαστικότερη και επαναστατικότερη διάσταση στις διεκδικήσεις τους. Αυτήν την γενική και έμπρακτη αμφισβήτηση των πάντων, δεν μπορούσε να την ανεχτεί για πολύ το σύστημα. Ο όλο και περισσότερο διακρινόμενος κοινός εχθρός των μισθωτών εργαζομένων έπρεπε να βρει γρήγορα ένα τρόπο να κρυφτεί ξανά πίσω από ψευτοεχθρούς και ψευτοαντιθέσεις (επανεμφάνιση "Εθνικών Μετώπων" και λοιπών φασιστοειδών, σε διάφορες χώρες μετά το '73, επιθέσεις σε μετανάστες εργάτες που θεωρούνται υπαίτιοι για την ανεργία, Δημοκράτες/χθεσινοί "κομμουνιστές" ενάντια σε αμετανόητους "κομμουνιστές", νεοτσέτνικ εναντίον νεο-ουστάσι, χριστιανοί εναντίον μουσουλμάνων κ.λ.π. κ.λ.π.). Η **τεχνητή οικονομική κρίση** επελέγη γρήγορα και εφαρμόστηκε εξίσου γρήγορα, μετά το '73, ως η μέθοδος εκείνη που, με το πρόσχημα της "δεινής οικονομικής κατάστασης", θα άνοιγε το δρόμο για την σταδιακή κατάργηση των "κεκτημένων" των μισθωτών—μιά κατάργηση που το σύστημα εντέχνως προβάλλει σαν αναγκαία προϋπόθεση "για να βγούμε από την κρίση". Και επειδή το ιδεολόγημα αναφορικά με τις "θυσίες που όλοι πρέπει να κάνουμε" δεν μπορούσε εξ αρχής να γίνει αποδεκτό από μεγάλη μερίδα των μισθωτών κάθε χώρας του "προηγμένου κόσμου", οι λαοί βομβαρδίστηκαν και βομβαρδίζονται καθημερινά με παλιά και νέα ιδεολογήματα, τα οποία "τρέφουν" τις προαναφερθείσες ψευτοαντιθέσεις. Δυστυχώς για εμάς, μετά τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '70, το σύστημα μετέβαλλε γοργά τις κοινωνικές συνθήκες σκοπίμως, ώστε να καθορίσει το ίδιο τους στόχους των κοινωνικών αγώνων. Η **ελεγχόμενη** αύξηση της ανεργίας ανάγκασε ήδη εδώ και χρόνια τους μισθωτούς να μην διεκδικούν το "Όλα ή Τίποτα" αλλά "ψωμί" και "δουλειά"—τους ανάγκασε να στραφούν σε "πρωτογενείς" διεκδικήσεις επιβίωσης. Σ' αυτές τις συνθήκες, η αγωνία των ανέργων να βρουν δουλειά και η αγωνία όσων εργάζονται για το αβέβαιο μέλλον της δικής τους θέσης εργασίας, εντείνουν σε πολύ μεγάλο βαθμό την ανασφάλεια των μισθωτών. Η τεχνική του διαίρει και βασίλευε αποδίδει ήδη καρπούς, αφού πολλοί από τους εργαζόμενους μισθωτούς αντιμετωπίζουν τους ανέργους σαν παράσιτα που είναι υποχρεωμένοι να τα ταΐζουν, ενώ οι άνεργοι μισθωτοί στρέφονται ενάντια στους "ξένους" μισθωτούς "που τους παίρνουν τις δουλειές". Η φράση "έξω οι ξένοι", πέρα από το ότι δείχνει την λύση προς λάθος κατεύθυνση, παρέχει στις κυβερνήσεις το πρόσχημα για να θεσμίζουν "όργανα" τύπου SCHENGEN και TREVI, μέσω των οποίων σκοπεύουν να καταστήσουν την Ευρώπη φρούριο απρόρητο για τους πεινασμένους του "Τρίτου Κόσμου", και να πραγματευτούν έτσι από θέση ισχύος έναν διαρκώς ογκούμενο "Τρίτο Κόσμο" στο εσωτερικό της ίδιας της Ευρώπης.

Ο ρατσισμός στις χώρες της Ευρώπης δεν είναι φυλετικός· είναι **παράγωγο της πολιτικής τους, της οικονομικής και κοινωνικής τους διάρθρωσης**, καθώς και του διεθνούς καταμερισμού της εργασίας. Ο ρατσισμός είναι πια μιά **κοινωνική σχέση** κι όχι **ίδιον κάποιων ανεγκέφαλων**· είναι μιά Κρατική πολιτική που την προστατεύει με τους θεσμούς του το ίδιο το Κράτος. Εν κατακλείδι, και για το τραγελαφικό της υπόθεσης:

—Ποιά είναι η γνώμη σας για τους μετανάστες, ρωτά δημοσιογράφος από ΤΑ ΝΕΑ τον δήμαρχο των Κερκυραίων.

—Ρωτήστε τους ανέργους, απαντά ο "αντιρατσιστής" δήμαρχος που πρωτοστάτησε στις διαμαρτυρίες ενάντια στον Λεπέν, πριν λίγο καιρό.

Σ. Κ.

Για επικοινωνία γράψτε στην διεύθυνση: Τ.Θ. 76148, Τ.Κ. 17110, Νέα Σμύρνη, Αθήνα.